

Uudised

Hea klient!

Aasta on alanud Jõudluskontrolli Keskusele eriti teiselt. Lisaks möödunud aasta kokkuvõtetele oleme organiseerinud meie piimatootjatele kaks koolitust. Kui esimene, andmete registreerimise koolitus, oli meie jaoks juba kolmas omataoline, siis udaraterwise koolitus oli JKK jaoks täiesti uus kogemus. Koolitus sai ainukordne ja huvitav oma esinejate poolest, lisaks Eesti tunnustatud spetsialistidele avaldasid oma seisukohti Taani riikliku mastiiditõrje programmi juht Jørgen Katholm ning Kanada suurima jõudluskontrolliorganisatsiooni CanWest DHI turundus- ja klienditeeninduse juht Richard Cantin.

Täname suure teadmistehuvi eest!

Uudne oli ka salasõnade vahetamine, millest käesolevas lehes juttu on. Kui salasõnade vahetus nii mõneski hämmeldust ja ilmselt ka pahameelt tekitas, siis rõõmu valmistab, et üldiselt on meie loomapidajad üsnagi avatud uuendustele. Elektrooniliste märkide kasutamine leiab üha uusi ja uusi kasutajaid veisekarjades, kuid on leidnud kasutust juba ka seakasvatustes. Elektrooniliste märkide kasutamise kasvuga on tekkinud suurem huvi EID-märkide lugejate ning andmete kogumise-edastamise süsteemide vastu.

Mastiit 12 teenus juurdub meil visalt, aga proovide arv näitab tõusutrendi. Kuid proovide arvust olulisem on see, et meil on juba mitmeid kliente, kes on teenuse omaks võtnud ning tegelevad sihivõrdel mastiiditõrjega.

Selle aasta alguses otsustasime muuta meie kodulehel asuva Veiste müüginfo piima- ja lihavedeikasvatatajatele tasuta teenuseks, mis kohe teenuse kasutamisele positiivselt mõjus.

Ilusat kevadet soovides!

Kaivo Ilves
Jõudluskontrolli Keskuse direktor

Kõrvamärgiuudised

- Märtsikuust on veiste asenduskõrvamärkidenä kasutusel Allflex Ultra kõrvamärgid. Väliselt on Ultra kõrvamärk äratuntav musta värvi n-ö "nupu" järgi. Sisuline erinevus seisneb endisest kvaliteetsemas lukustussüsteemis. Allflex Ultra kõrvamärgid on edukalt läbinud ICARi kõrvamärkide tunnustamise testi. Peagi hakkame müüma Ultra kõrvamärke ka veiste esmaseks märgistamiseks mõeldud kõrvamärkidenä.

- JKK on müünud esimese koguse elektroonilisi kõrvamärke emiste identifitseerimiseks. Mitmes seafarmis on viimastel aastatel uuendatud tootmis-komplekse ja sisustatud need kaasaegsete tehnoloogiliste lahendusega, kus on kasutusel emiste automatiseeritud söötmissüsteemid ehk söötmine nn robotiga. Sellise söötmissüsteemi tegevus põhineb looma identifitseerimisel elektroonilise kõrvamärgi abil, mis võimaldab sigu sööta sea tiinusele vastava söödakogusega.

Salasõnade vahetus

Piiratud juurdepääsuõigustega veeb-rakendustes (Vissuke, Liisu jne) pakub JKK autentimiseks kolme võimalust: kasutajanime/salasõna, ID-kaarti ja Mobiil-ID. Kasutajanime/salasõna kasutamise puuduseks on vähene turvalisus – iga inimene, kes neid teab, saab juurdepääsuõiguse rakendusele. Nende teadasaamine ei ole kuigi keeruline, sageli annab konto omanik need vabatahtlikult teistele kasutamiseks, jätab need arvuti juures nähtavale kohale või laseb veebilehitsejal salvestada.

Salasõnade vahetuse nõue on kantud soovist „jalutamaläinud“ kontode kasutusõiguste peatamiseks. JKK järgib järgmisi põhimõtteid:

- Salasõna pikim kasutus on 180 päeva;
- Salasõna aegumise teadasaamisest alates peab salasõna vahetama 7 päeva jooksul;

- Salasõna ei saa kohe uuesti kasutada. Selleks peab olema eelmisest kasutusest möödunud vähemalt 30 päeva ja tehtud vähemalt kolm salasõna vahetust teiste salasõnade vastu.

Kahjuks ei läinud salasõna vahetuse

nõude juurutamine valutult, sest mitmed veebirakendused ei olnud selle toetamiseks täielikult valmis. Segadust oli palju ja JKK palub selle tekitamise eest vabandust!

Nüüd on probleemid lahendatud ja veebirakenduste kasutajad saavad probleemide korral sisselogimisel asjakohast tagasisidet:

- Salasõna on aegumas. Vahetage salasõna rakenduses, mis seda võimaldab või paluge salasõna vahetus teha JKK-l.

- Salasõna on aegunud. Kasutaja on jätnud õigeaegselt salasõna vahetamata ja sellepärast on juurdepääs kontole peatatud. Uue salasõna saamiseks pöörduge JKK-sse.

- Konto on lukustatud. Vale kasutajanime/salasõna kombinatsiooni on kasutatud vähemalt 10 korda. Konto avatakse automaatselt tunni aja pärast, kui aga rakendust on vaja kiiresti kasutada, siis helistage JKK-sse. Salasõna vahetuse järel on see situatsioon kerge tulema, sest jätkatakse vana salasõna kasutamist. Ka veebilehitseja võib jätkata vana salasõna automaatset pakkumist, kui konto salasõna vahetuse järel jääb see veebilehitsejas tegemata. Probleemide ilmnemisel veenduge, et veebilehitseja on korrektselt seadistatud, näiteks Internet Exploreris saab seda teha *Tools* → *Internet Options* → *Content* → *AutoComplete Settings* alt.

Kokkuvõttes võib öelda, et kasutajanime/salasõna kasutamine ei ole eriti turvaline ega probleemivaba. Kasutage parem ID-kaarti ja/või mobiil-ID!

Tipplehm Jacqueline

Tartu Agro AS lehm Jacqueline võttis juba 2009. aastal lehmade 305päevase piimatoodangu rekordi oma nimele lüpskes neljandal laktatsioonil 18 935 kg piima. Nüüdseks on ta lõpetanud kuuenda laktatsiooni ja lüpsnud eluajal kokku üle 100 000 kg. Oma 107 281 kg piimatoodanguga (31.12.2011 seisuga) asub ta sajatuhandeliste klubis auväärse neljandal kohal. Kui Jacqueline veel kaks laktatsiooni karjas püsib, on tal kõik eeldused asuda esikohale, sest kõik temast eespool olevad lehmad on karjast välja läinud. Selleks peab ta lüpsma kahel järgmisel laktatsioonil kokku vähemalt 22 427 kg piima.

Piimaveiste jõudluskontrolli tulemused 2011. aastal

1. jaanuaril 2012 oli jõudluskontrollis 89 338 lehma, mis moodustab 93,5% Eesti lehmadest. Võrreldes eelmise aastavahetusega suurenes lehmade arv 354 võrra. Eesti holsteini tõugu lehma oli karjas 69 817 (78,1%), eesti punast tõugu lehma 18 683 (20,9%), eesti maatõugu lehma 501 (0,6%) ning muud tõugu lehma 337 (0,4%).

Kõige enam oli lehma Järvamaal (13 296), Lääne-Virumaal (11 075) ja Pärnumaal (9828). Kõige väiksem oli lehmade arv Hiiumaal – 494 ja Ida-Virumaal – 1733. Pärnumaal suurenes lehmade arv aastatagusega võrreldes 235 võrra, Tartumaal 93 ja Põlvamaal 92 lehma võrra. Saaremaal seevastu lehmade arv vähenes 211 lehma võrra ja Järvamaal oli 92 lehma vähem kui aasta tagasi. Järva- ja Raplamaa karjades oli kõigist maakonna lehmadest holsteini tõugu 98,4%, eesti punast tõugu lehmade osakaal oli suurim Saaremaal (75,5% maakonna lehmadest) ning Valga- ja Viljandimaal (vastavalt 48,9 ja 48,7%).

1. jaanuaril 2012 oli jõudluskontrollis 879 piimakarja. Suurim karjade arv oli Pärnumaal (112), Viljandimaal (94) ja Raplamaal (80). Hiiumaal oli piimaveiste jõudluskontrollis 17 karja ja Ida-Virumaal 21 karja. Jõudluskontrollis olevate piimakarjade arv vähenes aastaga 52 võrra, millest 9 karja olid Lääne-Virumaalt ja 8 karja nii Pärnumaalt kui Saaremaalt.

Keskmine karja suurus on juba 101,6 lehma ehk võrreldes eelmise aastaga suurenes nn “keskmine kari” 6 lehma võrra. Suurimad karjad on Järvamaal keskmiselt 182 lehmaga ja Jõgevamaal 171 lehmaga, väikseimad karjad Hiiumaal 29 lehmaga ning Võrumaal 57 lehmaga.

Piimatoodang on aasta-aastalt suurenenud. Mullu saadi aastalehma kohta 7756 kg piima, mis on 143 kg rohkem kui 2010. a. Eesti holsteini tõugu lehmad andsid 7926 kg piima (+148 kg võrreldes 2010. a) ja eesti punast tõugu lehmad 7268 kg (+116 kg). Eesti maatõugu lehmade piimatoodang aga vähenes 389 kg võrra, lehma kohta saadi vaid 4461 kg piima.

Tartumaa lehmade toodang oli 8753 kg, Põlvamaal 8296 kg, Lääne-Virumaal 8157 kg ja Jõgevamaal 8043 kg. Üle Eesti keskmise saadi lehmadel piima veel Järvamaal (7890 kg) ja Raplamaal (7848 kg). Kõige madalam oli taas Hiiumaa lehmade piimatoodang 4348 kg.

Võrreldes 2010. a suurenes piimatoodang kõige enam Läänemaal (+336 kg), Järvamaal (+283 kg) ja Lääne-Virumaal (+289 kg). Hiiumaa, Saare-, Rapla- ja Viljandimaal toodang hoopis vähenes vastavalt 341, 117, 77 ja 5 kg.

Mitmed parimad karjad on tipus olnud ka eelnevatel aastatel: 3–7 lehmaga karjadest oli teist aastat esimene Mare Kahari kari, 8–20 lehmaga karjade tipus on kolmandat aastat järjest Allingute pere piimakari, Lea Puuri lehmad olid jätkuvalt parimad 21–50 lehmaga karjade hulgas. 51–100 lehmaga karjade etteotsa tõusis Allar Arusalu piimakari, üle 100pealiste karjade hulgas sai parima toodangu OÜ Soone Farm kari.

Tabel 1. Parimad karjad piima rasva- ja valgutoodangu järgi 2011. aastal:

Aasta-lehmi	Omanik, maakond	Aasta-lehmi	Piima kg	Rasva %	Rasva kg	Valku %	Valku kg	R+V kg
3–7	Mare Kahar, Järva	6	9100	4,27	388	3,49	318	706
8–20	Vallo Allingu, Jõgeva	20	10211	3,90	399	3,27	333	732
21–50	Lea Puur, Viljandi	35	11174	3,82	427	3,47	388	815
51–100	Allar Arusalu, Järva	53	9025	4,14	374	3,46	312	686
Üle 100	OÜ Soone Farm, Tartu	202	11200	4,06	455	3,38	378	833

10 000 kg või enam piima saadi 13 karjas, neist üheksas on rohkem kui 100 lehma. 9001–10 000 kg saadi 39 karjas ning 8001–9000 kg piima saadi 80 karjas. 24 karja piimatoodang oli väiksem kui 3000 kg.

Parimad lehmad 305-päevase laktatsiooni piimajõudluse järgi olid ASi Tartu Agro eesti punast tõugu lehm 8092762 (2. lakt toodang 15 805 kg), ASi Võhmata PM eesti holsteini tõugu lehm 7808982 (2. lakt, 17 851 kg) ja Massiaru POÜ eesti maatõugu lehm Lillik 4778646 (5. lakt, 10 393 kg). Rohkem kui 12 000 kg piima laktatsiooni jooksul lüpsis 1858 lehma, vähem kui 4000 kg lüpsis 1216 lehma.

Eluajal 100 tonni piima tootnud lehmade nimekiri täienes. Lisandusid ASi Tartu Agro lehm Jacqueline 107 281 kiloga, Raimo Beilmanni (Lääne-Virumaa) lehm Doona 102 514 kiloga, OÜ Rebruk Farm (Järvamaa) lehm Malve (101 293 kg) ja Võhandu POÜ (Võrumaa) lehm Loodi (100 524 kg). Kahjuks läksid Malve ja Loodi 2011. a karjast välja. 2011. a läksid välja ka Selja OÜ (Pärnumaa) lehm Lali ja Kehtna Mõisa OÜ (Raplamaa) lehm Ruti, kes 100 tonni said täis juba 2010. a. Nende eluajatoodanguks jäi 104 460 kg ja 100 705 kg.

Eesti punast tõugu lehmadest oli parim ASi Laatre Piim (Valgamaa) lehm Piimaauto (97 488 kg), kes tõusis läbi aegade edetabelis teisele kohale (1. kohal Öienupp). Lehm Piimaauto läks kahjuks 2012. a veebruaris karjast välja. Eesti maatõu eluajatoodangute tippu tõusis Leili Lüüsi (Valgamaa) lehm Nanna 67 012 kg-ga. Nanna edestas senist parimat Melissat 68 kiloga.

Somaatiliste rakkude arv piimas (SRA) on kahe viimase aasta jooksul veidi langenud. Kui 2009. a oli keskmine SRA 390 000/ml, siis 2010. a oli SRA 383 000/ml ja 2011. a vastavalt 371 000/ml. Võrreldes kolme peamist piimatõugu olid parimad eesti punast tõugu lehmad, kelle keskmine SRA oli 365 000/ml. Eesti holsteini tõugu lehmade SRA oli 372 000/ml ja eesti maatõugu lehmade SRA 597 000/ml.

Maakondadest olid parimad Tartumaa (305 000/ml), Saaremaa (307 000/ml) ja Raplamaa (320 000/ml). Kõige halvem oli olukord Ida-Virumaal (512 000/ml) ja Hiiumaal (444 000/ml).

Kui võrrelda erineva toodangutasemega karju, siis endiselt paistab silma, et mida suurem on piimatoodang, seda väiksem on keskmine SRA piimas. Parim tulemus on karjades, kus lehmad lüpsavad üle 10 000 kg piima ja halvim karjades, kus toodang on väiksem kui 3000 kg (vt joonis).

Parimad karjad SRA järgi:

3–10 aastalehmaga karjad: Maia Kallas Võrumaalt (7 lehma, SRA 70 000), Karl Hokkonen Harjumaalt (7 lehma, SRA 86 000), Ilme Lee Raplamaalt (4 lehma, SRA 95 000).

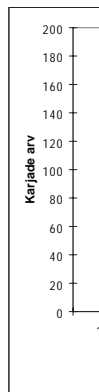
11–100 aastalehmaga karjad: Silvia Pallon Viljandimaalt (13 lehma, SRA 70 000), Ants Kuldma Raplamaalt (17 lehma, SRA 73 000), Jüri Leinpuu Pärnumaalt (11 lehma, SRA 76 000).

Üle 100 aastalehmaga karjad: Hiiumaa Agro OÜ Hiiumaalt (112

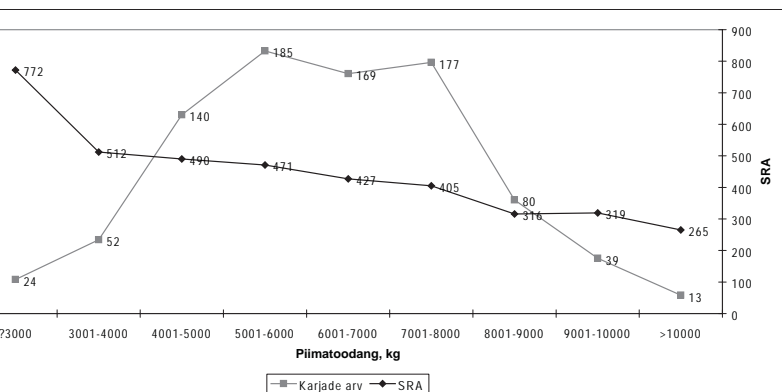
lehma, SRA 148 000), AS Teedla Mõis Tartumaalt (309 lehma, SRA 156 000), Põdrangu POÜ Lääne-Virumaalt (113 lehma, SRA 170 000).

Esimese poegimise vanus oli 27,7 kuud. Kõige nooremad esmaspoegijad olid Põlvamaal (26,5 kuud), kõige vanemad Hiiumaal (29,6 kuud). Eesti punast tõugu veised poegisid esimest korda keskmiselt 27,5 kuu vanuselt,

Joonis

s. SRA ja karja toodangutase

eesti holsteini tõugu veised 27,7 ja eesti maatõugu veised 29,4 kuu vanuselt.

Uuslõpsiperiood pikenes kolme päeva võrra 144 päevani. Kõige pikem oli uuslõpsiperiood eesti holsteini tõugu lehmadel – 149 päeva, eesti maatõugu lehmade uuslõpsiperiood oli 138 päeva pikkune ja eesti punast tõugu lehmadel 129 päeva pikkune. Vastavalt sellele oli ka poegimisvahemik pikim eesti holsteini tõugu lehmadel (430 päeva), eesti maatõugu lehmade poegimisvahemik oli 418 päeva ja eesti punast tõugu lehmadel 411 päeva. Keskmiselt suurenes ka poegimisvahemik kolme päeva võrra 425 päevani. Kinnisperiood lühenes eelmise aastaga võrreldes ühe päeva võrra 71 päevani.

2011. a sündis jõudluskontrollialustes karjades 85 184 vasikat, mis on 172 võrra rohkem kui 2010. a. Sündinud vasikatest olid 51,3% pullikud ja 48,7% lehmvasikad. Surnultsünniga lõppes 7,5% poegimistest – 11,8% esmaspoegimistest (+0,6 võrreldes 2010. a) ning 5,6% korduvalt poegimistest (-0,5). Tõugude lõikes esines surnultsünni kõige enam eesti holsteini tõugu lehmade poegimisel (8% korduvalt poegimisel ja 12,6% esmaspoegimisel), eesti punast tõugu lehmadel oli surnultsünni vastavalt 6% ja 8,4% poegimistest ja eesti maatõul 7,6% ja 5,4% poegimistest.

Kaksikud pullvasikad sündisid 680 korral, kaksikud lehmvasikad 737 korral ja erisoolised kaksikud 1199 korral. Mitmikuid registreeriti kuuel korral.

Karjast läks välja 26 916 lehma. Kui 2010. a olid praakimise põhjustest esimesel kohal udarahaigused (20,8%), siis 2011. a praagiti kõige enam sigimisprobleemide tõttu (20,5%), järgnesid udarahaigused ja -vead (19,9%) ning jäsemete haigused ja vead (16,0%). Sigimisprobleemid olid ka peamised eesti holsteini tõugu lehmade praakimispõhjused; eesti punase ja eesti maatõu puhul olid põhiprobleemiks jätkuvalt udarahaigused ja -vead.

Keskmine väljamineku vanus oli 5 aastat ja 6 kuud. Kõige nooremad olid madala toodangu tõttu praagitud lehmad (4 aastat ja 11 kuud). Erinevate haiguste (v.a ainevahetus- ja udarahaigused) tõttu praagiti lehmad 5 aasta vanuselt ja traumade tõttu läksid lehmad karjast välja 5 aasta ja 1 kuu vanuselt. Vanuse tõttu praagitud olid keskmiselt 10 aasta ja 3 kuu vanused.

Karjasolevate lehmade keskmine vanus oli aastavahetusel 4 aastat ja 7 kuud (2,5 laktatsiooni). Vanimad olid eesti maatõugu lehmad (5 a ja 5 k), järgnesid eesti punast tõugu lehmad (4 a ja 10 k) ja eesti holsteini tõugu lehmad (4 a ja 7 k).

Põhjalikum info jõudluskontrolli tulemustest on jõudluskontrolli aastaraamatus ning JKK kodulehel.

Aire Pentjärv
väliteenistuse juhataja

CHARM Blue Yellow II test

Jõudluskontrolli Keskuse laboratoorium kasutab antibiootiliste ainete jääkide määramiseks Delvotesti, kuid selleks on olemas ka teisi võimalusi. Novembris ja detsembris 2010. aastal oli meie laboratooriumil võimalus võrrelda CHARM Blue Yellow II testi (toodetud Ameerika Ühendriikides) meil kasutusel oleva Delvotest SP-NT-ga. Suvel 2011 valideeriti CHARM Blue Yellow II test Belgias Põllumajanduse ja Kalanduse Uurimisinstituudis. Uuriti testi tundlikkust teiste testide, sealhulgas Delvotest SP-NT suhtes. Selgus, et CHARM Blue Yellow II test on tundlikum kui meil kasutatav Delvotest SP-NT. Seda tõestasid ka meie laboratooriumi tehtud võrdluskatsed. Põhjuseks on see, et USAs lubatud antibiootiliste ainete jääkkogused piimas on oluliselt erinevad ELi normidega lubatud. Näiteks on Neomycini lubatud jääkkogus EL toorpiimas kümme korda suurem, kui on USAs lubatud. Valdava osa beeta-laktamaasitundlike antibiootikumide jääkide suhtes on CHARM Blue Yellow II viis korda tundlikum (1µg/kg) kui ELi referentslabori soovitatud lubatud tase 5µg/kg.

Hollandis uuriti lisaks tundlikkusele seda, kas kõrge somaatiliste rakkude ja bakterite üldarv ning kõrge või madal rasva- ja valgusisaldus mõjutavad analüüsitulemusi. Kõrge (>4%) ja madala (<2,5%) valgusisaldusega ning kõrge rasvasisaldusega (>6%) proovide puhul saadi valepositiivseid tulemusi, kuid väga vähesel määral. Bakterite üldarvu tase ei mõjutanud tulemusi. Küll aga saadi CHARM Blue Yellow IIga valepositiivseid analüüsitulemusi kõrge somaatiliste rakkude arvuga (rohkem kui 500 000 rakku ml-s) üksiklehmade piimaproovidest. Katses üle miljoni rakuarvuga piimas saadi valepositiivsed tulemused 21 proovis 30st. Neist ühel juhul oli tegemist toorpiimas esineva loodusliku pidurdusainega. Looduslikud pidurdusained *lysozym* ja *lactoferrin* esinevad mastiitses ja ternespiimas. Nende esinemine takistab testides kasutatavate bakterikultuuride arengut. Looduslikud pidurdusained lagunevad piima kuumutamisel 80 °C juures 10 minuti jooksul, mis võimaldab nende tuvastamist. Kuumutamine ei lagunda aga aineid, mida toodab *Pseudomonas spp*, ja mis annab ka valepositiivseid tulemusi. Delvotestiga saadi valepositiivseid tulemusi, kui proovi somaatiliste rakkude arv oli üle miljoni raku ml-s.

Kokkuvõtteks võib öelda, et normaalse toorpiima puhul ei anna CHARM Blue Yellow II valepositiivsed tulemusi, kuid on tundlikum ELis kehtestatud normidest. Tema inkubeerimise aeg on tunduvalt pikem kui Delvotest SP-NT-l.

Aime Lokk
analüüsides laboratooriumi projektijuht-konsultant

Tähelepanu

Vissukeses (Üldised → Meierei proovid) ja JKK kodulehel (Labor → Proovide tulemused → Piimatootjatele) saab vaadata meiereiproovide vastuseid. Selleks peab loomapidaja pöörduma meierei poole, kellele ta piima turustab ning küsima kasutajanime ja salasõna. Selleks, et oma tulemusi Vissukeses näha, peab kõigepealt seadistama, s.t sisestama meiereilt saadud kasutajanime ja salasõna, vt Seaded → Meierei proovide seadistamine.

Lisaks on loomapidajal võimalus tellida mobiiltelefonile SMS ja/või e-kiri meiereiproovide analüüsitulemuste kohta. Teenuse seadistamine toimub Vissukeses, vt Seaded → SMS ja e-kirja teated.

Andmete üheaegne esitamine JKK-le ja PRIA-le

Alates 2008. a maist on JKK klientidel võimalus esitada andmeid üheaegselt veiste liikumise, põhikarja mineku, poegimise ja sündinud vasikate märgistamise ning karjast väljamineku kohta nii JKK-le kui ka PRIA-le. Esialgu oli see võimalik vaid piimalehmade jõudluskontrolli tegijatel Vissukese kaudu, mõnevõrra hiljem ka lihavesikasvatajatel Liisu programmis. Kuni tänava 1. märtsini oli seda võimalust kasutanud 265 klienti. Esimesel aastal kasutas andmete üheaegse edastamise võimalust 50 klienti, järgnevalt on igal aastal kasutajate arv suurenenud umbes 50 võrra. Enim kasutavad seda andmete edastamise võimalust suured piimatootjad. 80 suurtootjat, kel oli aastavahetusel karjas vähemalt 100 lehma, olid 1. märtsiks teinud PRIAsse 114 253 andmeedastust, mis moodustab 90,7% viimaste koguarvust (126 044). Kuid ka siin on arenguruumi, sest viimatimainitud suurtootjaid oli lõppenud aastal 202. Mis puudutab erinevaid andmeliike, mida edastatakse, siis neist on esikohal veiste märgistamine, mida on tehtud 75 780 korda (60,1%), sellele järgnevad karjast väljamineku sündmused (tapmine, hukkumine, kadumine, elusmüük välismaale) 25 300 korda ehk 20,1% ja veiste liikumine – 22 013 (17,5%). Märgistamistest langeb 94,5% piimaveiste ja 4,5% lihavesiste arvele, väljaminekutest on 97,2% piimaveiste ja 2,8% lihavesiste omad. Viimastel kuudel on PRIAsse edastatud keskmiselt veidi üle 4000 sündmuse.

Mõned nõuanded andmete üheaegseks esitamiseks. Vissukesse tuleb siseneda kindlasti ID-kaardiga. Veiste väljaminekute esitamisel tuleb juhul, kui loom liigub vahendaja kätte, esitada JKK-le tema karjast väljaviimise tõeline põhjus, selleks on tavaliselt madal toodang, halb lüpstavus, vanus, sigimisprobleemid, jms

ning lahtrisse “loom liigub vahendaja juurde” teha linnuke. Elusmüüki näidake vaid sel juhul, kui müüte looma teisele lehmapidajale tema karja täienduseks.

Inno Maasikas
andmetöötlusosakonna juhataja

Hilistalvised koolitused toimunud

Kolmandat aastat järjest kujunes märtsikuu ajaks, mil JKK korraldas oma klientidele koolitusi Eesti Maaelu Arengukava toel.

Kuu alguses oli Rakveres andmete kasutamise koolitus keskmise suurusega piimafarmide pidajatele. Kahepäevase koolituse käigus keskenduti karja- ja terviseandmete kasutamisele. Märtsi lõpus toimus rohke osavõtuga udaraterwise teemaline koolitus Udara 2012 loomakasvatuse- ja farmijuhtidele.

Mitmepäevased koolitused on selleks aastaks peetud, (piirkondlikke) infopäevi on veel ees. Koolituste materjalid on avaldatud ka JKK kodulehel.

JKK pakub tööd

Udaratervis ja sigimisenäitajad on teemad, millest viimastel aastatel on küll palju räägitud, kuid märgatavat muutust paremuse suunas ei ole toimunud. Kuna kaasaegsete teadmiste, ravimite ja probleemide kompleksse lahendamise mõju on aeglane või puudub sootuks, siis JKK on otsustanud valida alternatiivsete vahendite kasutamise tee.

Ootame oma kollektiivi inimest, kes omab laialdasi teadmisi ja praktilist kogemust klaaskuuli, kaartide või samaantrummi kasutamise alal. Tööülesanneteks saavad olema lehmade tiinuse, sündiva vasika soo ja piima kvaliteedi määramine ennustamise meetodil.

Kandidaadilt eeldame riigikeele valdamist suhtlustasandil, interneti kasutamise oskust ja lehmasisignaalide

tundmist. Kasuks tuleb varasem kontakt lehmaga. Omalt poolt pakume meeldivat seltskonda ja uusi kummikuid. CV koos palgasooviga palume saata e-posti aadressile konkursiloodavaleametikohtale. lillike@jkkkeskus.ee. Tööle asumise aeg on 1. aprill 2012.

www.jkkkeskus.ee
keskus@jkkkeskus.ee

Jõudluskontrolli Keskus
Estonian Animal Recording Centre

Kreutzwaldi 48A, Tartu 50094
Tel 738 7700
Faks 738 7702

Piimaveiste jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7738
Sigade jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762
Järvamaa klienditeenindaja	738 7751
Hiiu-, Ida-Viru-, Jõgeva-, Valga- ja Võrumaa klienditeenindaja	738 7752
Lääne-, Põlva-, Rapla- ja Tartumaa klienditeenindaja	738 7753
Lääne-Viru ja Pärnumaa klienditeenindaja	738 7754
Harju-, Saare- ja Viljandimaa klienditeenindaja	738 7759
Põlvnemisandmed (veised)	738 7756
Geneetiline hindamine (veised)	738 7731
Geneetiline hindamine (sead)	738 7746
Raamatupidamine	738 7704

Labor

Kreutzwaldi 46, 51006 Tartu	
Tel	738 7726
Faks	738 7724
Piimameetrite testimine	738 7722
Piimaproovide vastuvõtt	738 7721
Piimaringid	738 7726

Maakondade zootehnikud

Harjumaa	Maire Põhjala	Tuleviku 3, Laagri, Harju mk	tel 679 6419	gsm 516 7886	K 9.00-16.00
Hiiumaa	Maire Tamm	Mäe 2, Käina	tel 463 1147	gsm 5332 4204	1. ja 3. K 12.00-16.00
Ida-Võrumaa	Ludmilla Aan	Viru 5a II korrus, Jõhvi		gsm 516 7816	2. ja 4. T 10.00-14.00
Jõgevamaa	Merle Lillik	Ravila 10, Jõgeva	tel 776 0048	gsm 516 7868	E 9.00-15.00
Järvamaa	Saive Kase	Prääma, Paide vald, Järva mk	tel 385 0286	gsm 524 0147	K 9.30-13.30
Lääne-Võrumaa	Ludmilla Aan	Neffi 2, Piira, Lääne-Viru mk	tel 322 7018	gsm 516 7816	E 9.00-14.00
Läänemaa	Maila Kirs	Jaani 10 II korrus, Haapsalu	tel 473 3007	gsm 509 4675	K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	Puuri tee 1, Põlva	tel 799 3007	gsm 520 6231	K 10.00-13.00
Pärnumaa	Maire Põhjala	Haapsalu mnt. 86, Pärnu	tel 443 3120	gsm 516 7886	E 9.30-15.30
Raplamaa	Maila Kirs	Kuusiku tee 6, Rapla	tel 485 5673	gsm 509 4675	E 9.00-15.00
Saaremaa	Maire Tamm	Kohtu 10, Kuressaare	tel 453 1352	gsm 5332 4204	E 9.00-15.00
Tartumaa	Merle Lillik	Kreutzwaldi 48A-215, Tartu	tel 738 7739	gsm 516 7868	1. ja 3. T 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	Aia 17-202, Valga		gsm 520 6231	2. ja 4. E 10.00-13.00
Viljandimaa	Saive Kase	Vabaduse plats 4-317, Viljandi	tel 433 3713	gsm 524 0147	T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	Liiva 11, Võru	tel 782 1253	gsm 520 6231	T 10.00-13.00